

De Balans

Jaargang 46 nummer 2, december 2024

Colofon

De Balans is het clubblad van SV De Rode Loper en verschijnt minimaal 4× per jaar. Het wordt verspreid onder alle leden.

Kopij kun je sturen naar:
redactie@ucsderodeloper.nl

Voor meer informatie over SV De Rode Loper:
www.ucsderodeloper.nl

Ons forum:
forum.svderodeloper.nl

Onze vereniging is reeds opgericht op **25 november 1930**.

Verschijningsdatum van dit nummer:
 18 december 2024.

Redactie

- Jens Steenmetz
- Jos Heesen
- Peter Das
- Henk van Lingen
- Timo Können
- Jacco Vermeulen

Ereleden

- Jan Prins
- Jan Polders †
- Wiebe de Vries †
- Nico van Harten †
- J. Graaff †
- J. van der Haar †
- K. Brokking †
- E. van Veldhuizen †

Inhoud

Van de Bestuurstafel	3
In memoriam Piet Koenhein	4
Schaaksudoku	6
Winnen van jezelf	9
Het was kerst 1970	16
Rode Lopers combineren	21
Schach im Freien	24
Toreneindspelstudies	26
Eindspelrubriek	29
In het spoor van John Healy	34
Wat lees je?	37
Oplossingen Eindspelrubriek	43
Oplossingen RL combineren	46

Van de Bestuurstafel

Door Henk van Lingen.

Deze Balans komt uit tijdens ons Kersttoernooi. Na twee seizoenen waar we van overheidswege Kerst thuis dienden te vieren en twee seizoenen met een afwijkend format, keren we vandaag terug naar de vertrouwde vorm: groepen van 8 en schaken volgens de gangbare regels. Dit dan in een gezellige sfeer, en ook belangrijk: op de nieuwe tafels!

Dit najaar arriveerden namelijk 32 nieuwe tafels in Dijkzigt. Afmeting 80 bij 100cm. Je kunt nu dus je armen kwijt voor het schaakbord. Er zijn diverse opstellingen uitgedacht voor onze verschillende activiteiten. Ik heb louter enthousiaste reacties gehoord in de zaal de laatste maand. In de gangbare opstelling zoals gebruikt de laatste weken kunnen we zonder het barlokaal 28 borden kwijt. Wordt het drukker dan hebben we nog een scenario met 30 of 32 borden maar dan is de ruimte tussen de rijen in het middenlokaal beperkt.

Maar terug naar ons Kersttoernooi. Sinds enige jaren huldigen we in de pauze jubilarissen. Welnu, we hebben er dit seizoen een handvol (Klaas, Toon, Marjolein, Rene, Jaap-Hein). En dan is er naast lidmaatschap van

onze prachtige club ook nog zoiets als 50 jaar lid zijn van de schaakbond. Dat levert een gouden speld op! Toon van der Ouderaa en Henk Dissel smaken dat genoeg dit jaar. Proficiat!

Met de club gaat het onveranderd goed. In november zorgde ons jaarlijkse rapidtoernooi wederom voor een uitverkocht huis. Tim Grutter schreef de titel op zijn naam. Onze externe teams begonnen dit seizoen moeilijk, maar de eerste wedstrijdpunten zijn al hier en daar binnen getikt. Er wordt zelfs al over handhaving gefluisterd. Ook vermeldenswaardig: onze penningmeester heeft wederom een subsidie binnen weten te vissen! (lagere tarieven voor minder draagkrachtigen)

Droevig nieuws is er ook. Deze maand ontviel ons Piet Koenhein, decennia trouw sponsor van ons clubblad. Een In Memoriam elders in deze Balans. Verder in dit nummer de vaste rubrieken, een stuk van Marcel die van zichzelf wint en wetenswaardigheden over het bijzondere leven van schaker John Healy.

Ik wens iedereen hele fijne feestdagen. Op 8 januari is onze volgende clubavond pas weer.

In memoriam Piet Koenhein 1948 - 2024

Door Pieter & Henk.

De eerste vrijdag van december is ons oud-clubgenoot Piet Koenhein op 76 jarige leeftijd overleden. Piet ging op latere leeftijd schaken, toen hij in verband met sportblessures zijn eerdere hobby's judo en hardlopen moest opgeven. Na enkele oefenjaren bij DTU maakte hij in het begin van de jaren '90 via de externe competitie kennis met De Rode Loper en die gezellige sfeer sprak Piet veel meer aan dan de oudemannenclub waar hij zelf lid van was. Het duurde nog even voor hij de stap durfde te zetten, maar vanaf 1992 tot een paar jaar gele-

den speelde hij trouw mee in de interne competitie en als vaste kracht in de externe teams. Overigens ging het Piet naar eigen zeggen¹ meer om het randgebeuren, dan om het schaken zelf. Thuis deed hij weinig aan schaken, behalve het bestuderen van afgebroken partijen.

Piet ontpopte zich in al zijn bescheidenheid als een fanatiek fondsenwerver. In die jaren had de clubbladredactie na een conflict met het bestuur de onafhankelijkheid uitgeroepen, waarna het bestuur de geldkraan dichtdraaide. Piet, die met zijn broer een goedlopend loodgietersbedrijf runde in het centrum van Utrecht, sponsorde een grote advertentie en schakelde zijn hele netwerk in om hetzelfde te doen. Als de club een toernooitje organiseerde, prijkte er altijd een logo'tje van Koenhein op de aankondiging.

Een van de hoogtepunten uit het schaakleven van Piet is vast en zeker de roemruchte boottocht door de Utrechtse binnenwateren na het behalen van het kampioenschap met Het Vierde in 2008. Een ware triomftocht, waarbij Piet samen met Bacchus een ware gangmaker was.

¹Opgetekend in het interview met Piet en Annie, door René Bontrop en Tanja Veenstra in Balans 15-3, terug te vinden via het archief op de website.

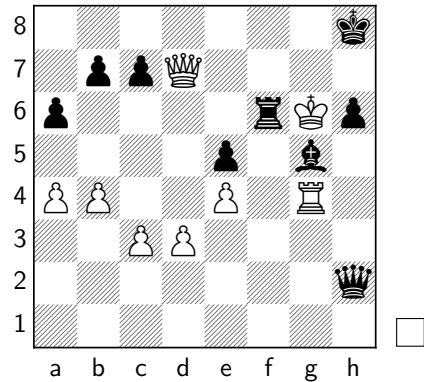
Piet met benen buitenboord tijdens rondvaart.

Bij de Chinees na de rondvaart was Piet zo vol van het feit dat het team ‘Europa in ging’ dat de bediening meende BN-ers in huis te hebben. Het uitgelaten gezelschap moest die avond nog spelen in Leusden (winst!)².

Door de Oude Gracht.

Op het bord was Piet geen avonturier, maar hij genoot wel van de spanning van de wedstrijd. Met de jaren werd hij al geroutineerder en wist hij regelmatig sterkere spelers een punt afhankelijk te maken. Zo wist hij in 2016 Seth uit ons bekertoernooi te wippen, zijn grootste scalp ooit. Seth speelde met wit een koningsgambiet. Piet verdedigde goed, sloeg hier en daar aangeboden materiaal wijselijk af en Seth dacht nonchalant ‘het komt wel goed’. Maar dat kwam het niet. De partij staat in ons webarchief, dit was de slotstelling:

Bij het afscheid nemen van Piet in rouwcentrum Fienke Gademan vorige week, waren de nodige Rode Lopers. De afscheidsbijeenkomst vond in besloten familiekring plaats.

²Uitgebreide verslagen van deze uitbundige dag in Balans 29-6.

Schaaksudoku

Door Jens Steenmetz.

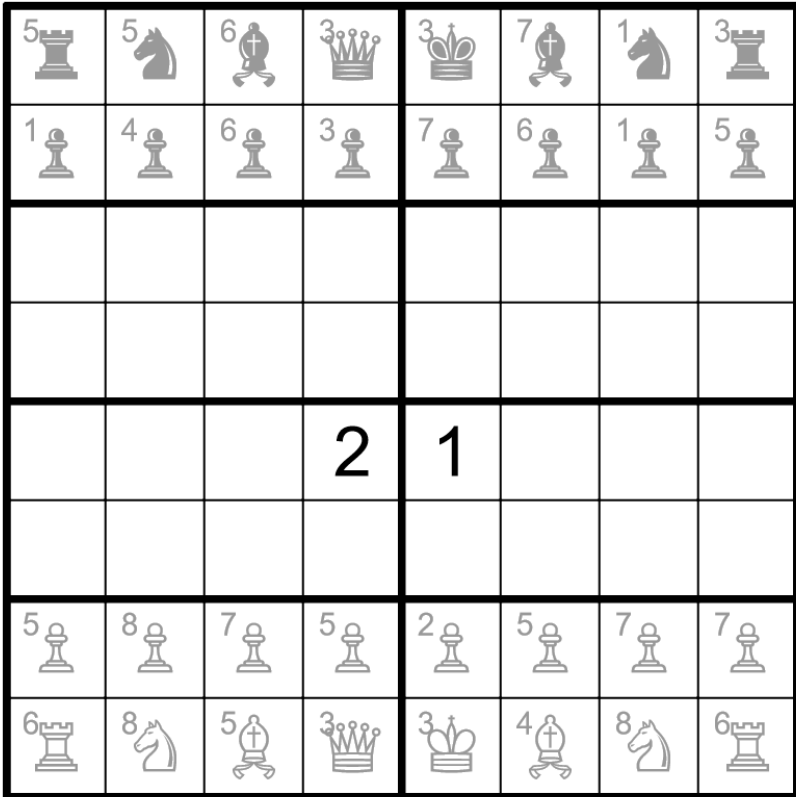
De kerstvakantie komt eraan, en dat betekent helaas even geen gezellige clubavonden. Een welverdiende vakantie, maar we moeten ons natuurlijk niet gaan vervelen. Om de verveling te voorkomen, hier een schaakpuzzel waar je je tanden in kunt zetten. Het is een iets andere schaakpuzzel dan je gewend bent: een heuse schaaksudoku! Het is geen makkelijke, dus laat die hersenen maar kraken. De oplossing komt in de volgende Balans. Succes! De puzzel is ook te vinden (en online te maken, mocht je dit prettig vinden), op <https://logic-masters.de/Raetselportal/Raetsel/zeigen.php?id=0007DV>

De regels

We zitten middenin een schaakpartij, maar de stelling is (nog) onbekend! Er zijn al een aantal zetten gedaan in deze partij, maar er zijn nog geen stukken geslagen, en er is nog niet gerokeerd. Elk stuk is maximaal één keer bewogen.

Elk stuk heeft een bijbehorend cijfer van 1 t/m 8 die op de juiste plek in de sudoku terecht moet komen. Voor het oplossen van de sudoku moet elke rij, elke kolom, en elk vak, precies alle cijfers 1 t/m 8 bevatten.

Het doel is om uit te vinden wat de stelling is, én de sudoku op te lossen.

WWW.SCHAKENINUTRECHT.NL

SCHAAKCAFÉ UTRECHT

ELKE VRIJDAGMIDDAG VAN 13:30 TOT 17:00
DENKSPORTCENTRUM DEJCKZIGT DOORSTRAAT 107 UTRECHT

VOOR IEDEREEN
DEE WIL
(LEREN) SCHAKEN!

SPEELTEMPO
NAAR KEUZE

250 EURO
EXCL. CONSUMPTIE

GEORGANISEERD DOOR DE GEZAMENLIJKE UTRECHTSE SCHAAKVERENIGINGEN:
PAUL KERES, DE RODE LOPER, MOIRA - DOMTOKEN
EN OUD ZUYLEN UTRECHT

Winnen van jezelf

Door X

We kennen allemaal het gevoel na een partij. Je tegenstander heeft niets bijzonders gedaan, maar jij maakte in je aanvalsdrijf een domme fout en hij/zij hoefde het alleen maar af te maken. Je hebt van jezelf verloren.

Of een ander ervaring, die misschien minder mensen zullen herkennen. Je doet alles goed, houd je aan alle positieve wetten, je tegenstander heeft alleen maar zwaktes. Je hoeft “alleen” maar even de tactische fase door, en je staat gewonnen. Maar tegen alle logica in, werkt de stelling iedere keer in het voordeel van je tegenstander.

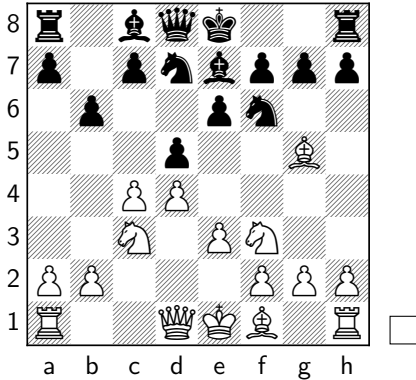
Ik mocht laatst het genoegen smaken van de keerzijde van beide hierboven beschreven ervaringen. De witspeler speelde precies zoals ik zou doen, Sterker nog, omdat ik wat dynamischer (en beter?) speelde dan anders, is het maar goed dat ik de namen bij de goede kleur heb gezet, want anders zou ik over vijf jaar gegokt hebben dat ik zelf wit had gehad. Wit trapte daarmee precies in de valkuilen waar ik normaal intrap. Het gevolg hiervan was dus wel dat ik zo'n beetje de hele partij de witte stelling heb overschat. De momenten dat ik dacht dat ik nog hard moest werken

voor remise, stond ik al beter, en het moment waarvan ik dacht dat het zou vervlakken naar remise, stond ik in werkelijkheid al bijna gewonnen. En aan het eind leverde dat dus de heilige graal op: winnen van jezelf.

De datum was 4 december. De wedstrijd was De Rode Loper II - BSG II. Na promotie vorig jaar wisten wij dat wij het dit jaar in hoofdklasse C zwaar zouden krijgen. Maar dankzij een onverwachte, maar verdiende overwinning (maar niet dankzij mij, zie het forum) in Ermelo was de moraal weer hoog. Zeker omdat in BSG 2 de hekkensluiters en misschien wel het enige team met een lagere rating op bezoek kwam. Zelf had ik er ook wel zin in, want ik was lekker aan het seizoen begonnen. Natuurlijk ook een paar nederlagen, maar ook een aantal partijen waar ik niet per se beter speelde, maar toch wel won (bijvoorbeeld tegen Simon van Dijk of de voorafgaande week tegen Chris), of partijen waar ik volgens de engine zeer weinig fouten maakte (zoals anderhalve week ervoor tegen PK5). Als topscorer mocht ik op het eerste bord. Na 10 minuten wachten tot hij hun auto geparkeerd had verscheen de volgende partij op het bord.

1. d4 d5 2. ♘f3 ♘f6 3. c4 e6 4. ♘c3
 ♘bd7 5. ♙g5 ♙e7 6. e3 b6

Nu wit niet kan forceren dat er een zwarte pion op d5 komt (omdat $c \times d5$ beantwoord kan worden met $P \times d5$ en de loper op $g5$ hangt), is het tijd om de loper naar $b7$ te brengen.

7. $c \times d5$ ♘ $\times d5$ 8. ♘ $\times d5$

Oops, het kon toch wel.

8... $e \times d5$

Het “geplande” alternatief 8... ♙ $\times g5$ faalt namelijk na 9. ♘ $\times c7+$ ♚ $\times c7$ 10. ♘ $\times g5$

9. ♚b3

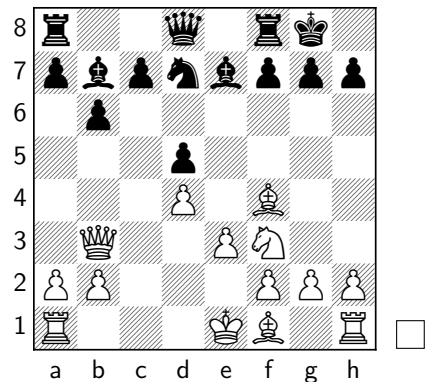
Een zet die ik eerst niet begreep, geeft dit niet gewoon een loper weg? Nee,

want wit wint die makkelijk terug na $D \times d5$. Dit was al de tweede keer dat mijn tegenstander zich bekend toonde met de subtiliteiten van de stelling en een zet deed die ik niet zag aankomen, nota bene in een opening die ik met wit en zwart speel³. Gecombineerd met het feit dat ik op bord 1 zat (en ik niet had voorbereid hoe sterk hun hogere borden waren), maakte dat ik mij al mentaal voorzichtig rekening ging houden met een nul. Overigens vindt de engine het niet eens een goede zet.

9... ♙b7 10. ♙f4

SF geeft de voorkeur aan $L \times e7$. En nu zien we ook het (sub-)doel van wits negende zet. Het positioneel sterke $Lb4+$ kan nu niet meer.

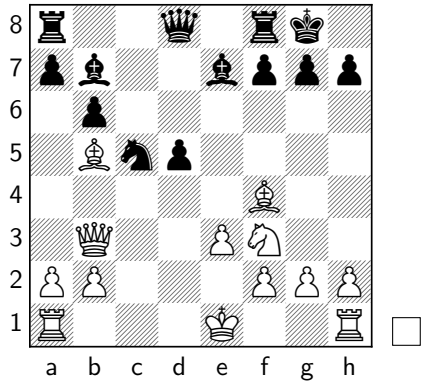
10... O-O

Opening afgelopen. Een klein foutje

³Jesse stond naast mij aan de bar toen deze zet gespeeld had en gaf na afloop aan deze nooit van zijn leven overwogen te hebben.

in de opening heeft geleid tot precies wat je niet wilt: een looper die tegen een pion aan staat te kijken, geen goede aanvalsdoelen voor zwart, en een duidelijke voor wit. Tel daarbij een paar mooie lopers voor wit, en zwart mag flink aan de bak voor remise. Zoals al gezegd speel ik dit soort stellingen ook vaak met wit, en dan zou ik zeer tevreden zijn met deze stelling. In werkelijkheid geeft de engine hier al een kleine plus voor zwart.

11. ♖b5 c5

Om maar tegen iedere prijs tegenspel te krijgen. Zwart krijgt nu óf hangende pionnen op de d- en c-lijn, óf een isolani op d5. Normaal zou ik liever mijn pink afsnijden dan zulke positionele zwaktes te accepteren, maar als zwart niets doet, gaat hij er langzaam af. (En in werkelijkheid is deze opstoot precies de reden waarom de engine zwart een voordeeltje gaf en geeft.)

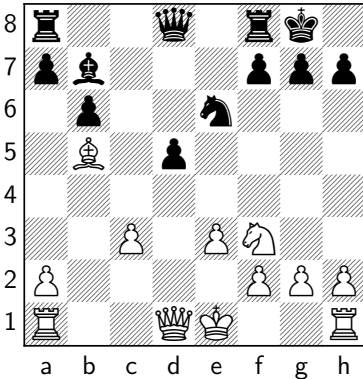
12. dxc5 ♜xc5

Mijn tegenstander had ondanks het verlate begin geen haast tijdens de partij (hier had hij nog maar 37 minuten over, tegen 84 voor mij), dus ik had tijd genoeg om ook eens aan de bar naar de andere partijen te kijken. Die andere partijen waren daardoor dus ook wat verder gevorderd. Het viel mij op dat Eric op bord 3 vrijwel dezelfde stelling had, behalve dat hij c5 dxc5 bxc5 had gespeeld en ik (op dat moment) nog niet. Maar, zoals ik Eric zei: “Ik heb [pas] op de 12e zet c5 gespeeld, dus je hebt nog even”

13. ♔d1 ♞e6

Eigenlijk het enige logische vervolg, en als deze er niet in had gezeten was bxc5 waarschijnlijk beter geweest. Ik zal eerlijk bekennen dat ik deze zet nu pas zag. Zwart heeft de dubbele positionele dreiging Pxf4 en Lb4+ gevolgd door d4, en die zijn niet beide goed tegen te houden.

14. ♖e5 ♜b4+ 15. ♙c3 ♜xc3+
16. bxc3

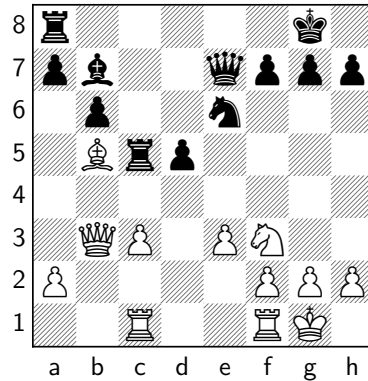

En de wereld ziet er al weer een stuk zonniger uit. Wit heeft ineens ook een isolani, een goed wit stuk is afgeruild en de witte *c*-lijn is geneutraliseerd. De lezer is het misschien inmiddels zat om te horen, maar hier beoordeelde ik de stelling als ongeveer gelijk, terwijl het in werkelijkheid als -1 staat.

16... ♗e7

Met ideeën als *Da3*, *Dc5/7* en om misschien iets met de gepende *e*-pion te kunnen doen. In werkelijkheid is het vooral tijdsverspilling.

17. O-O ♜fc8 18. ♜c1 ♜c5 (Is het niet heerlijk om je torens bijna gratis te kunnen verdubbelen?) 19. ♗b3

Ik had er nooit opgekomen, maar hier kon dus al 19... *d4* Een paar variantjes. 20. ♘xd4 (20. cxd4 ♜xc1 21. ♜xc1 ♜xf3 22. gxf3 ♘xd4 23. ♗d3 (23. exd4? ♗g5+) 23... ♘xf3+) (20. exd4 ♘g5 21. ♘e1 (21. ♘xg5? ♗xg5 En de looper valt weer) (21. dxc5 ♘xf3+ 22. ♗h1 ♗e5 En spoedig mat) (21. c4 ♘xf3+ 22. gxf3 ♗g5+ 23. ♗h1 ♗f4 24. d5 (24. dxc5 ♜xf3+ 25. ♗xf3 ♗xf3+ 26. ♗g1) 24... ♜xd5 25. cxd5 ♜xc1) 21... ♘h3+ 22. ♗h1 (22. gxh3? ♗g5+ 23. ♘g2 ♗xg2#) 22... ♜h5 Met ruime compensatie voor de pion) 20... ♗g5 21. g3 ♘xd4 22. cxd4 ♜xb5)

In plaats daarvan speelde ik

19... ♘g5

met dezelfde ideeën.

20. ♜e2

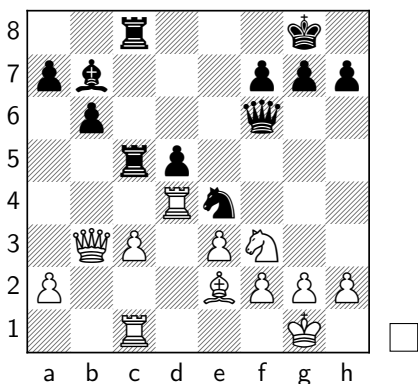
Pd4 lijkt de logische zet, en is ook

prima, maar het paard doet daar verrassend weinig nuttigs. De tekstzet is ook OK.

20... ♖e4 **21.** ♜fd1 ♙f6

Ik koos voor deze zet in plaats van *Tac8* omdat ik geen zin had om in bepaalde varianten de *a*-pion tegen de *c*-pion te ruilen, dus ik wilde mijn toren daar nog even laten staan. Net als op de 16e zet was het botte *T(a)c8* hier gewoon beter geweest.

22. ♜d4 ♜ac8

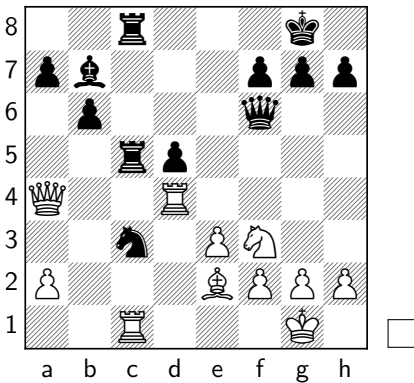
“En hier moet wit eindelijk *c4* doen, en na het logische antwoord *dxc4* begint de partij opnieuw zonder isolanis. Zwart heeft een klein voordeeltje door zijn meerderheid op de damevleugel en leuke loper, maar niet meer dan dat.” Wit had hier nog maar ruim een kwartier tegen een klein uur. Ergens hier (waarschijnlijk een paar zetten eerder, maar dat maakt voor het verhaal niet uit) sprak ik (teamleider)

Mattieu aan en gaf aan dat ik met het oog op het tijdsverbruik waarschijnlijk wel remise zou krijgen als ik het aanbod (die suggestie werd ook mede beïnvloed door het feit dat we 2-0 voor stonden). Of Mattieu een beter gevoel voor mijn stelling had, of zich gewoon niet wilde commiteren tot het nodig was weet ik niet. In ieder geval is de quote hierboven complete onzin. *c4* is niet geforceerd, noch is *dxc4* het beste antwoord. De uitspraak dat na *dxc4* zwart een kleine plus heeft klopt dan weer wel. Maar zwart heeft veel beter. Dankzij de penning over de *c*-lijn kan zwart rustig de druk opvoeren met *b5* en/of *Pd6*.

23. ♙a4

Wit spendeerde 10 van zijn resterende 17 minuten aan deze zet. Wit probeert de *a*-pion tegen de *c*-pion te ruilen. Zoals eerder gezegd had ik daar geen zin in. Ik heb daarom langer dan ik graag toegeef naar *Ta5* gekeken, ook om wits andere zwakke pion onder vuur te nemen. Na 4 minuten zag ik echter wat beters en na nog een minuutje checken of ik niets gemist had speelde ik.

23... ♖xc3

Er dreigt van alles, en $P \times e2$ is zowel met schaak, als een aftrekaanval op $c1$, dus wit heeft eigenlijk maar 1 fatsoenlijke zet.

24. $\text{♖} \times c3$ $\text{♗} \times c3$ **25.** $\text{♔} \times a7$ $\text{♖} c1+$ Om wit al vroegtijdig te dwingen te kiezen hoe hij zijn stukken neerzet, alvorens ik mijn stukken verbeter. **26.** $\text{♕} f1$ $\text{♗} c6$ Met de dubbele dreiging $Ta8$ en $Db5$

27. $\text{♗} a4$

Trieste noodzaak, ook omdat **27.** $\text{♗} e5$ $\text{♗} c7$ heel weinig doet.

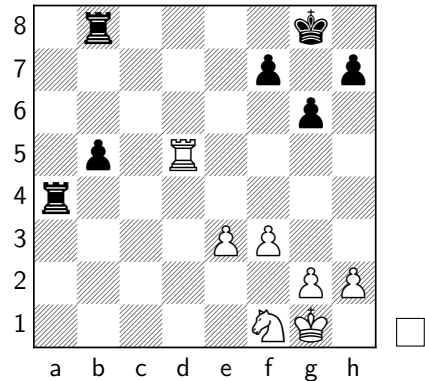
27... $\text{♗} \times a4$ **28.** $\text{♖} \times a4$ $\text{♖} a8$

Een beetje lafjes om alles af te ruilen, maar een goede praktische beslissing. Als wit niet ruilt (en wit moet bijna wel, want na torenruil wint zwart op zijn sloffen), krijgt zwart gratis de a -lijn.

29. $\text{♖} b4$ $\text{♕} a6$ **30.** $\text{♗} d2$ $\text{♖} b8$

Een kleine misrekening. **30...** $\text{♕} \times f1$ **31.** $\text{♗} \times f1$ $\text{♖} \times a2$ **32.** $\text{♖} \times b6$ $g6$ wint gewoon een stuk.

31. $f3$ $g6$ **32.** $a4$ $\text{♕} \times f1$ **33.** $\text{♗} \times f1$ $\text{♖} c4$ **34.** $\text{♖} b5$ $\text{♖} \times a4$ **35.** $\text{♖} \times d5$ $b5$

Zwart heeft nu een simpel plan, en zijn stukken staan er al perfect voor.

36. $\text{♗} d2$ $\text{♖} a1+$

Na een direct $b4$ was ik bang voor een paard op $b3$ dat ik moeilijk weg zou krijgen, dus wilde ik het paard kunnen pennen en/of pionnen op $g2$ aan kunnen vallen.

37. $\text{♗} f2$ $b4$ **38.** $\text{♖} d3$ $\text{♖} a2$

Zie ook hoe zwart alle tijd van de wereld heeft, en alle vrijheid met de a -toren, omdat wit de pion op $b4$ niet fatsoenlijk aan kan vallen.

39. $\text{♗} g3$ $\text{♖} a3$

En wit heeft de keuze tussen ruilen op $a3$, $e3$ opgeven, of zijn eigen paard in

een penning zetten op *b3*. In plaats daarvan ging hij voor de vierde optie.

0:1

‘Het was Kerst 1970’

Door Kees Volkerts.

Als John Healy - alcoholverslaafde, dakloze en notoir veelpleger – weer eens in de gevangenis belandt, leert hij van een celgenoot het schaakspel kennen. Hij raakt zodanig verslaafd aan het spel dat hij zijn dorst vergeet en na zijn vrijlating een geducht toernooischaker van meestersterkte wordt. Die metamorfose is beschreven in het boekje ‘Geen vrienden aan het schaakbord’ met als ondertitel ‘Een tweede verslaving’.

Ik kwam het werkje onlangs weer eens tegen bij het opruimen van mijn boekenkast. Het was uitgegeven in 1991 bij Kwadraat in Utrecht. Nu pas zag ik op de titelpagina dat het was geschreven door Utrechts schaakicoon Ed van Eeden, die ik toen nog niet of nauwelijks kende, maar waarmee ik later regelmatig een biertje zou drinken. Op de binnenflap had ik met rode balpen een notitie gemaakt: ‘Van Dinny, Maudy, Goos, Lilian, 16-11-91’. Was dus blijkbaar voor mijn verjaardag, want die valt op 18 november. Tjee, drie van de vier al een tijdje dood, dacht ik. Dinny was een van mijn beste vrienden en was jaren lang lid van De Rode Loper. John Healy leeft nog, voor zo ver ik weet. Hij wel. Zal nu rond de 81 zijn, een mirakel als je je 20 jaar lang elke dag

bewusteloos gezopen hebt en een lever moet hebben met de omvang van een erwte.

John Healy (1990).

Park als arena

In 1988 had Healy een boek gepubliceerd over zijn verslaving en zijn leven als dakloze vagebond in de parken van Londen: ‘The Grass Arena’, waar je je leven niet zeker was. In de Nederlandse vertaling verschenen als ‘Losgeslagen’. *Een boek dat Orwell’s Down and out in Paris and London degradeerde tot een toeristenfolder*, aldus een criticus destijds. Het boek werd een internationale bestsel-

ler. Naar aanleiding daarvan had Ed van Eeden in 1990 een interview met John Healy, dat verscheen in een boekenbijlage van Vrij Nederland en op internet is na te lezen.

Healy was van Ierse komaf, werd op straat afgetuigd door Cockneys en thuis door zijn vader, dronk op zijn 14e zijn eerste pints in de pub en vluchtte daarna naar het leger, waar hij verder dronk, bokskampioen werd, maar uiteindelijk oneervol ontslagen wegens dronkenschap. Hij raakte dakloos en leefde 15 jaar op straat en in parken, bedelend, rovend en vechtend om aan zijn dagelijkse portie drank te komen.

In de gevangenis leerde hij van een celgenoot het schaakspel kennen. Hij bleek er een bijzondere aanleg voor te hebben, raakte volledig in de ban van het spel en vergat zelfs de alcohol. Hij bereikte al snel een meestersterkte en won sterke toernooien. Na vijf jaar stopte hij er mee, toen hij beseftte dat hij nooit grootmeester zou worden. Hij voorzag voortaan in zijn onderhoud als niet meer zo succesvolle, maar 363 dagen in het jaar nuchtere schrijver en schaakcolumnist. Hieronder een paar citaten uit het artikel:

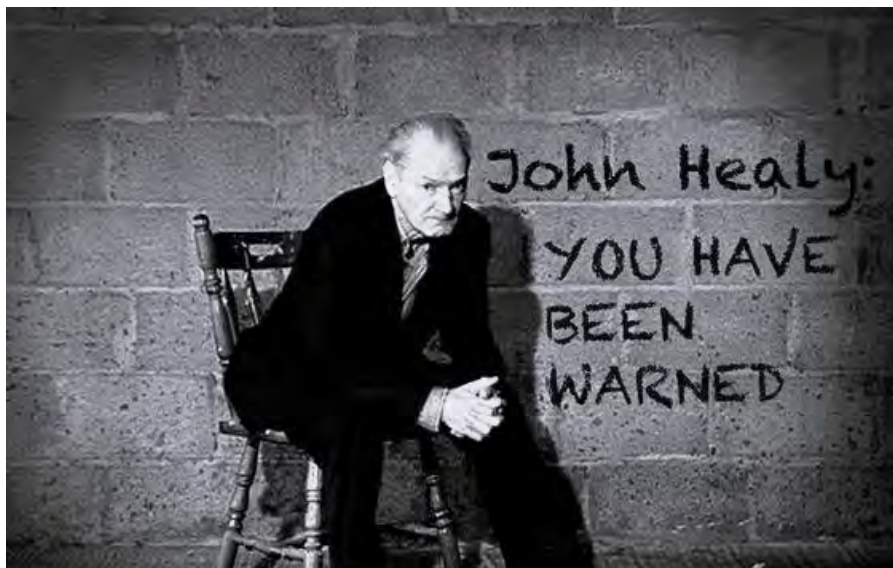
Vogelvrij

‘Alles in mijn boek is waar, eigenlijk heb ik de helft nog niet verteld, om-

dat ik bang was dat de mensen me niet meer zouden geloven. Wij wino’s dronken alles waar alcohol in zat. Lager kon je niet zakken, we waren tot alles in staat. Vagebonden waren vogelvrij en stelden hun eigen wetten. De hele wereld is tegen je en je hebt een slok drank nodig, want je staat droog, en je kunt nergens heen. Als je er zó voor staat, zoek je geen grote vent om te beroven, maar dan neem je een bejaarde, een kreupele of een vrouw, zodat je er zeker van bent dat je aan je dosis komt en de rest van de nacht veilig bent.’

‘Dat ik al die drank en klappen heb overleefd, komt alleen door mijn verdomd harde kop. Kennelijk zijn mijn hersenen ook sterk, al ben ik hele stukken geheugen kwijt. Incontinentie, paranoia, black outs, het hoort er allemaal bij. Ik ben beslist meer vegeten dan ik heb opgeschreven.’ ‘Als je drinkt, zit je enige luxe in een fles: die drink je leeg en dan val je om, je denkt niet aan de sneeuw die bovenop je valt. En als iemand je dan in elkaar trapt, pak je hem terug als hij bezopen is. Het kan je niet eens schelen als de politie je slaat en je meeneemt.’

‘Het was mijn leven. Tegenwoordig moet ik nadenken over hoe ik me draag, dien ik me schuldig te voelen als ik iets verkeerd doe, kijk ik uit om niet te stelen en hoor ik nergens echt bij. Soms mis ik mijn vroegere leven

wel eens. Alles is nu saai, ik mis de drank en de agressie.’ ‘Tweemaal per jaar bezuip ik me, als ik te gespannen ben. Dan eindig ik steevast ergens in een park. Natuurlijk word ik dan wel eens in elkaar geslagen, maar daar ben ik wel aan gewend. ‘Nee, mijn oude maats zijn er niet meer. Dege-
nen die ik gekend heb zitten allemaal in gekkenhuizen uit te drogen, of in de lik met tweemaal levenslang, of ze zijn gewoon dood. Af en toe zie ik nog wel iemand die me bekend voorkomt, maar die is meestal ver heen. Die heeft dan jaren vastgezeten, anders was hij er niet meer. Het leven van een alcoholist is nu eenmaal kort.’

Een 2e verslaving

Geen vrienden aan het schaakbord verscheen drie jaar na *The Grass Arena*. Hierin vertelt Healy nog eens hoe hij van de ene in de andere verslaving terecht kwam en in de gevangenis aan het schaakspel verslingerd raakte.

‘Het was Kerst 1970. Ik zat een veroordeling van 12 maanden uit in de Pentonville gevangenis, vanwege in dronkenschap gepleegd geweld en diefstal. Toen mijn straf er bijna op zat vroeg op een dag Harry Collins, een geveltoerist die de Brighton Fox genoemd werd, me of ik kon schaken. Ik antwoordde ontkennend, en

hij bood aan het me te leren: ‘Je kunt alles doen wat je nu ook doet, zonder ervoor te worden ingerekend. Wat is schaken anders dan inbreken en binnendringen, als je de rochadestelling van een tegenstander kraakt, zijn stukken overvalt, zijn pionnen rooft, zijn koningin op klaarlichte dag aanrandt.’ Niet beseffend dat het mijn leven zou veranderen, besloot ik het te proberen.

Healy raakte helemaal in de ban van schaken en toen hij uit de gevangenis werd vrijgelaten, vertelt hij, ging hij niet meteen naar de kroeg, maar naar een koffiehuis: het Prompt Corner Café, dat vol was met rook en schaakspelers. Hij had de Grass Arena

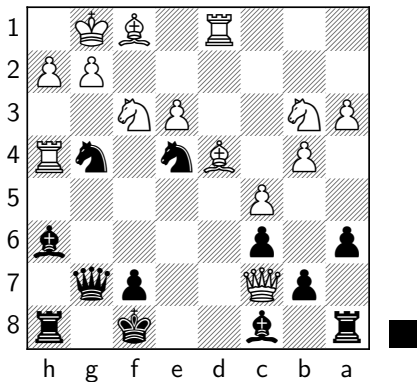
verruild voor het schaakbord, waar hij echter dezelfde doelen nastreefde: overleven en de tegenstander vernietigen, liefst met onverwachte combinaties en offers. Oud-bokser Healy beschouwde het schaken als een vechtsport.

Partijfragment

In *Geen vrienden aan het schaakbord* laat Healy wat schaakfragmenten zien. Onderstaande combinatie komt uit de partij J. Morley – John Healy, London 1975. Morley was een jeugdkampioen, Healy lijkt overspeeld en staat twee pionnen achter. Hoog tijd voor geweld!

J. Morley
 John Healy

Zwart aan zet.

1... ♖×d4! 2. ♜b3×d4
2. ♖d8+ ♖×d8 3. ♜×d8+ ♔e7 wint ook
2... ♔×e3+ 3. ♔h1 ♜gf2+ 4. ♔g1
♜h3+ 5. ♔h1 ♜ef2#
 Een fraai tweepaardenmat!

Rode Lopers combineren

Aflevering 51

Door Peter Das.

Het begint eerder regel dan uitzondering te worden dat ik een keuze moet maken tussen alle combinaties die ik voorgeschoteld krijg. Dat is natuurlijk een uitstekende ontwikkeling en ik interpreteer het ook maar als een bevestiging dat de rubriek na 50 aflevering nog steeds in een behoefte voorziet. Voor een deel is grote opbrengst opnieuw te danken aan het fantastische speur- en rapporteerwerk van Jacco die nauwlettend de liveborden in de gaten houdt en mij waarschuwt als er op een van de borden iets interessants aan het gebeuren is. Maar ook aan inzendingen geen gebrek. Deze keer waren het Arnold, Marcel, en Jacco die eigen partijfragment inzonden en van Simon zat er nog een in het vat. Bedankt heren!

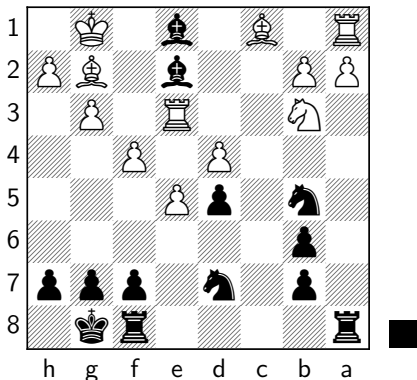
Net als in de eerdere afleveringen heb ik geprobeerd de moeilijkheidsgraad op te laten lopen van makkelijk naar moeilijk. Stelling 6 is er echt een voor de doorzetters, maar is ook een goede visualisatieoefening.

Heb jij, net als Arnold, Marcel, Jacco en Simon, in een van je recente of minder recente partijen een mooie combinatie gespeeld of gezien en lijkt jou een vermelding in De Balans ook wel leuk, stuur ze dan met oplossing bij voorkeur in PGN of FEN formaat (een screenshot gaat ook wel lukken) op naar drlcombinaties@gmail.com. Fragmenten uit internetpartijen zijn ook welkom, mits ze zijn voorzien van naam of nickname van tegenstander, type partij (snelschaak, rapid, correspondentie, etc.) en gespeelde datum. De mooiste ervan worden opgenomen in *Rode Lopers Combineren*.

Stelling 1

□ David Koole
 ■ Marcel Scholten

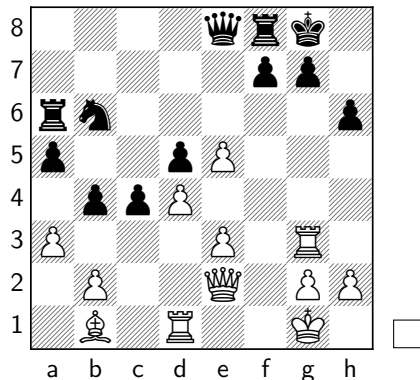
Zwart aan zet.

Stelling 2

□ Thailo van Ree
 ■ Gerben van Pel

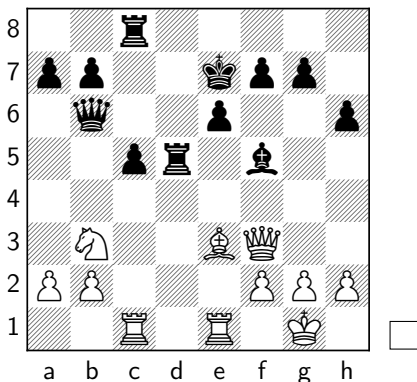
Wit aan zet.

Stelling 3

□ Hendrik Aldenberg
 ■ Bert Kieboom

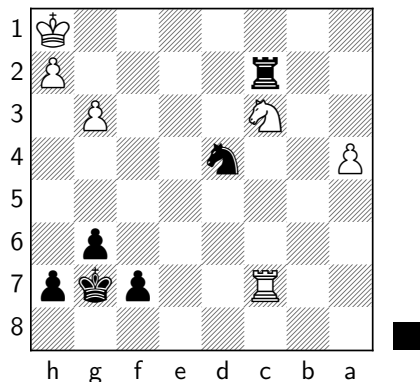
Wit aan zet.

Stelling 4

□ Peter Thijssen
 ■ Jacco Vermeulen

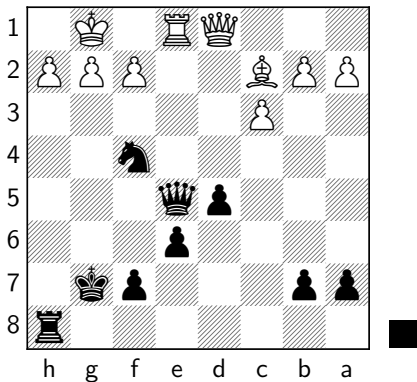
Zwart aan zet.

Stelling 5

Henk van Lingen
 Arnold van Gelder

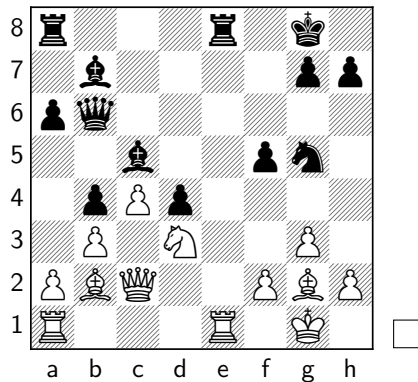
Zwart aan zet.

Stelling 6

Simon van Dijk
 Daniel Weise

Wit aan zet.

Schach im Freien Innsbruck

Door Kees Volkers.

We zijn in Innsbruck, Oostenrijk. Het land van de monumentale koffiehuisen waar ten tijde van de Habsburgse dubbelmonarchie al op hoog niveau werd geschaakt. Vooral in Wenen, waar ene Wilhelm Steinitz de koning van de koffiehuisen was. In 1886 speelde hij in de VS een match tegen de Pool Zukertort, die Steinitz, na een 4-1 achterstand, met 10-5 won. Dit

wordt algemeen beschouwd als het eerste wereldkampioenschap schaken. Twee jaar later bekeerde Steinitz zich tot staatsburger van de VS.

Ook Innsbruck maakte deel uit van het ooit glorieuze Habsburgse rijk. In de binnenstad staat het imposante Hofburgpaleis, waar de keizers en keizerinnen (Sissi!) van de dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije vaak verbleven. Ernaast ligt de keizerlijke

Hofgarten, waar de hoogheden zich konden verpozen. Nu is dit een openbaar park en daar is deze foto genomen. Een dag eerder reden we er in de bus langs en zag ik dat er een partij ‘im freien’ (ook wel Grossfeldschach of Freiluftschach genoemd) werd gespeeld met veel toeschouwers. De fraaie bankjes nodigen dan ook uit om er even bij te gaan zitten. De volgende ochtend was het rustig. De kist naast het speelveld was niet op slot en bevatte behalve de zwarte looper onder meer spullen om de schaakstukken na gebruik te reinigen of ontsmetten. Ook Innsbruck kende in de 19e eeuw enkele fraaie koffiehuisen. Zoals Café Central, op een hoek in de Erlenstrasse. Het café bestaat sinds 1880 en heeft zijn originele interieur grotendeels behouden. Dit café stond dan ook op ons lijstje voor de traditionele Kaffee und Kuchen. We werden niet teleurgesteld: zowel het interieur als de bediening en de geserveerde Torten waren het bezoek meer dan waard.

Café Central in 1925.

Café Central in 2024.

Maar dat bleek niet het enige. Café Central, zo vond ik later, blijkt ook een belangrijke rol gespeeld te hebben in de schaakhistorie van Innsbruck. In 1904 werd de invloedrijke Innsbrucker Schachklub opgericht, die jaren lang haar domicilie zou hebben in Café Central. ‘Dieses Kaffeehaus wird in den folgenden Jahren zur Drehscheibe der Schachspieler in Innsbruck’, lees ik op internet. Ook werden hier toernooien gehouden en simultaanseances met bekende grootmeesters, zoals Rudolf Spielmann en Emanuel Las-

ker. ‘Der Höhepunkt war eine Simultanpartie gegen den damaligen Weltmeister Emanuel Lasker, der 1913 nach Innsbruck kam. Lasker hielt zunächst einen Vortrag im Café Central, um sich anschließend mit 26 Innsbrucker Schachspielern gleichzeitig zu messen. Als einziger konnte der Zahnarzt Dr. Miller gegen den Champion gewinnen, Reichsratsabgeordneter Joseph Schrafft, Walter Flir und Prof. Konrad Zindler konnten remisieren’.

Schaken was niet voor paupers, zo is wel duidelijk...

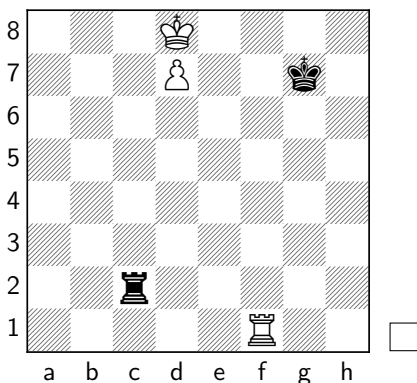
Toreneindspelstudies

Door Jacco Vermeulen.

Een aantal toreneindspelstudies.

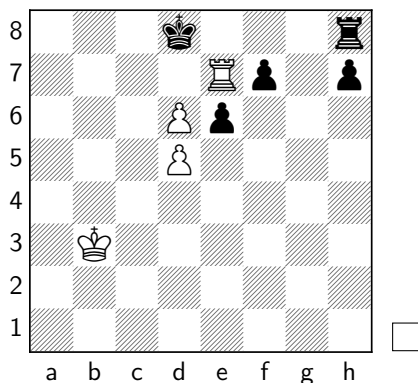
Stelling 1

Wit aan zet. Vind de winnende combinatie. Lucena 1497.

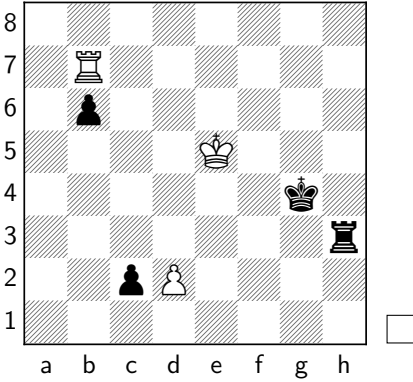
Stelling 2

Wit aan zet. Vind de winnende combinatie. Oorsprong onbekend.

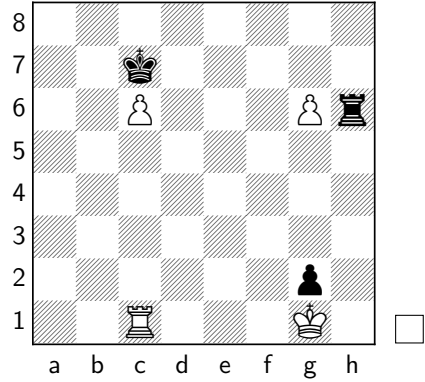
Stelling 3

Wit aan zet. Houd remise. Lazard 1912.

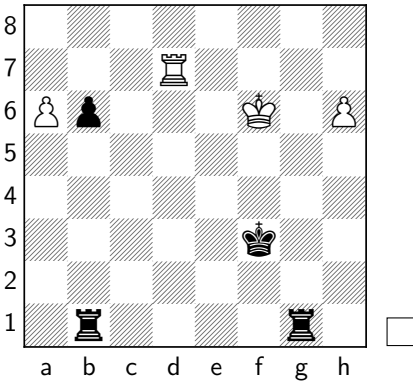
Stelling 4

Wit aan zet. Vind de winnende combinatie. Prokes 1940.

Stelling 5

Wit aan zet. Vind de winnende combinatie. Rinck 1929

O oplossingen op de volgende pagina. →

Oplossingen toreneindspelstudies

Stelling 1

Deze brugbouwtechniek moet iedereen boven de 1200 elo kennen. 1. ♖f4 ♜c1 2. ♜e7 ♜e1+ 3. ♜d6 ♜d1+ 4. ♜e6 ♜e1+ 5. ♜d5 ♜d1+ 6. ♜d4

Stelling 2

1. ♜a7 ♜e8 2. d7 ♜e7 3. d6 ♜xd7 4. ♜a8♯

Stelling 3

1. ♜g7+ ♜f3 2. ♜c7 ♜h5+ 3. ♜d4 ♜c5 4. ♜xc5 bxc5+ 5. ♜d3 (c1♜ of c1♞ is pat) c1♞ 6. ♜c4 ♜e4 7. ♜xc5

Stelling 4

1. g7 ♜g6 2. ♜a1 ♜b8 3. c7+ ♜xc7 4. ♜a8 ♜xg7 5. ♜a7+

Stelling 5

1. h7 ♜h1 2. a7 ♜a1 3. ♜d1 Twee overbelaste torens.

Eindspelrubriek

Aflevering 7 - Vakantiepuzzels met veel lopers

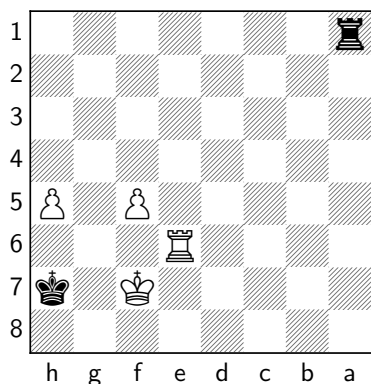
Door Roel de Lange.

Oplossing vorige keer

In de vorige aflevering eindigde ik met een puzzel. De twee stellingen verschillen nauwelijks van elkaar, maar in de eerste wint wit en in de tweede kan zwart remise maken. Stelling I was:

Stelling I

Zwart aan zet.

Paul Keres, *Practical Endgames*, p. 142 geeft de volgende hoofdvariant:

- 1... ♖a8
2. ♜e8 ♖a7
3. ♜f8 ♜h6
4. ♜e6 ♜g5
5. f6 ♜f5
6. ♜b6 ♜g6
7. f7 ♜h7
8. ♜b8+.

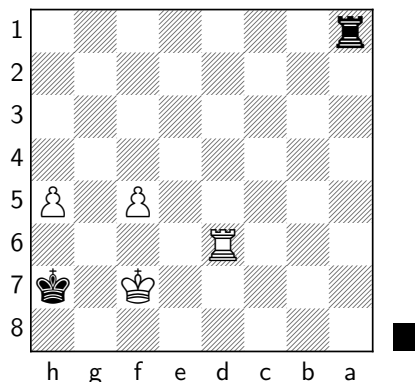
Als zwart 1... ♖a7 speelt wint wit als volgt: 2. ♜f8 ♖a8 3. ♜e8 ♖a6 4. ♜e7 ♜h8 5. ♜e6 ♖a8 6. ♜e8 ♖a6 7. f6!

♜x6 8. ♜e7+.

Zetten we de witte toren op d6 (Stelling II),

Stelling II

Zwart aan zet.

dan kan zwart remise maken:

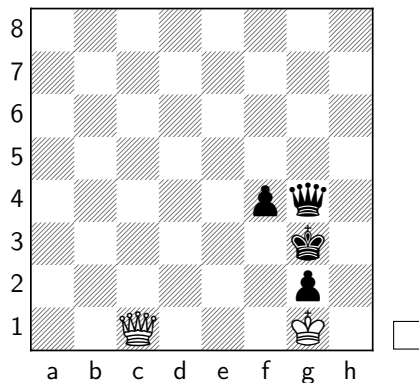
- 1... ♖a7
 2. ♜e8 ♖a8
 3. ♜e7 ♖a7
 4. ♜d7 ♖a8
 5. ♜d8 ♖a7
 6. ♜f6 ♖a1
 7. ♜e8 ♖a2
- 1/2 : 1/2

Puzzels voor de kerstvakantie

In deze aflevering puzzels over loperen en andere eindspelen. Uit diverse bronnen bij elkaar gezocht, ook uit de interne competitie, zoveel mogelijk met de vraag: zou je in deze stelling remise aanbieden of remise accepteren? Er zijn puzzels bij waar het antwoord ‘Ja’ het beste is, maar ik zeg nog niet welke. De puzzels zijn van wisselende moeilijkheid, en ze zijn niet van aanduidingen van de moeilijkheidsgraad voorzien. Probeer de computer zoveel mogelijk erbuiten te laten, en op eigen kracht te analyseren. Oplossingen achterin dit nummer (p. 43).

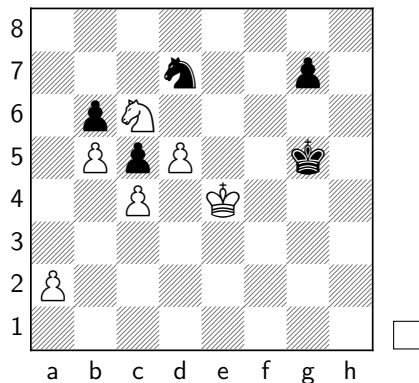
Stelling 1

Wit aan zet.

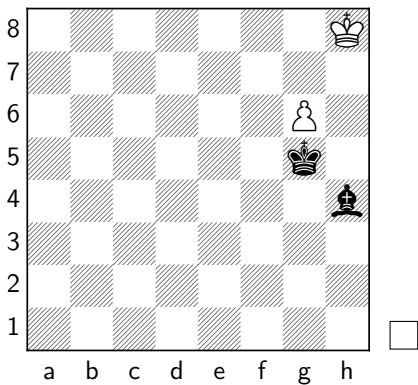
Stelling 2

Wit aan zet. Tijd voor spektakel?

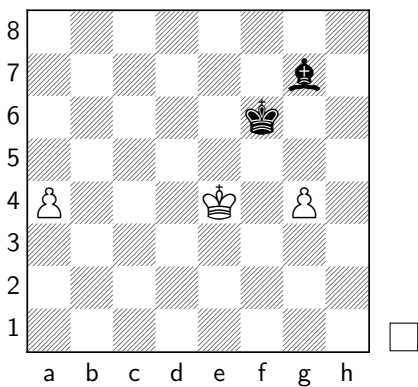
Stelling 3

Wit aan zet.

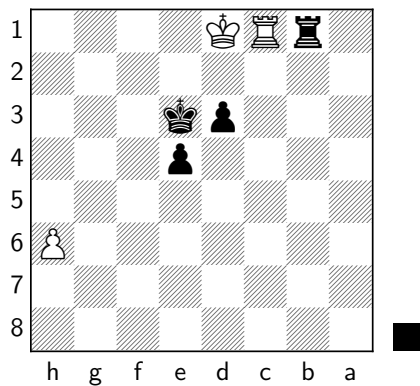
Stelling 4

Wit aan zet.

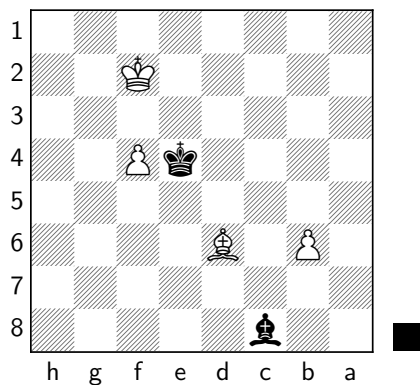
Stelling 5

Zwart aan zet. Is $1... \text{♖} \times c1$ een goed idee?

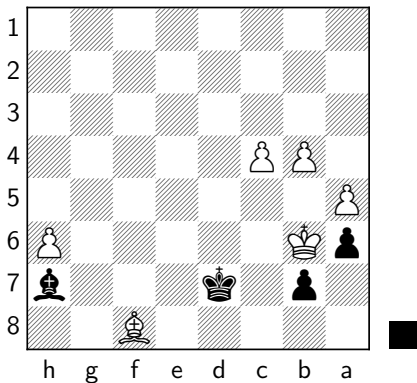
Stelling 6

Zwart aan zet.

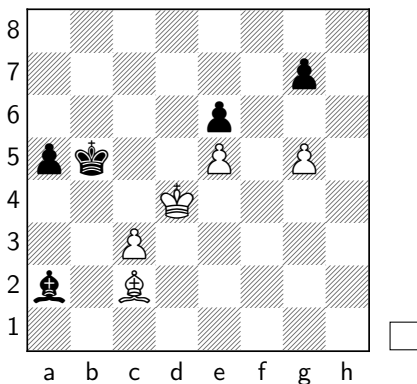
Stelling 7

Zwart aan zet. Is zwart verloren, of kan hij remise maken met ♞c8 of met ♜e4 ?

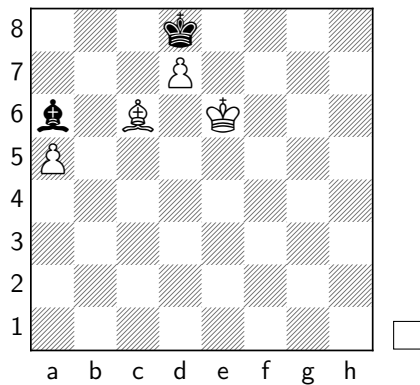
Stelling 8

Wit aan zet. Kan wit remise maken met $1. \text{♜d3}$ of met $1. \text{♜g6}$?

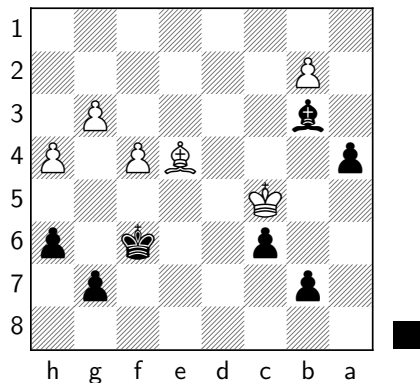
Stelling 9

Wit aan zet.

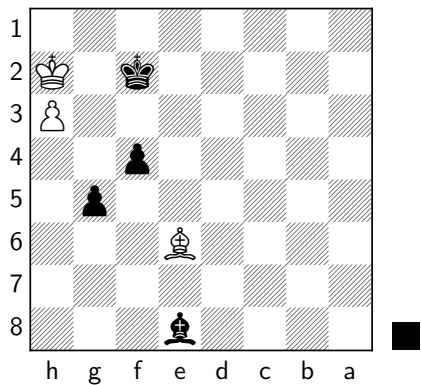
Stelling 10

Zwart aan zet. Wit heeft zojuist $44. \text{h4}$ gespeeld, een zet die zwart een onverwachte kans geeft.

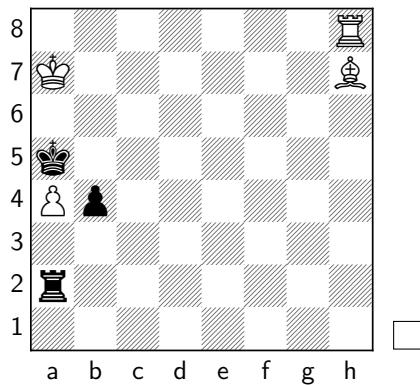
Stelling 11

Zwart aan zet.

Stelling 12

Wit aan zet wint.

In het spoor van John Healy

Door Kees Volkers.

In de metamorfose van John Healy speelden twee plekken een cruciale rol: de Pentonville gevangenis en Prompt Corner Café. Na wat doorklikken vond ik dat beide locaties nog bestaan. Dus wie graag schaaikhistorische plaatsen bezoekt kan deze op het lijstje bijschrijven.

Pentonville Prison

Pentonville Prison ligt in Noord Londen aan de Caledonian Road. Het complex dateert uit 1840-1842 en is uiterlijk weinig veranderd. Het grimmige bastion was destijds een moderne gevangenis, opgezet volgens het cellensysteem. Het oude systeem stoelde vooral op lijfstraffen en tuchthuizen. Het idee was dat criminelen in eenzame opsluiting tot inkeer zouden komen en als betere mensen in de maatschappij terug zouden keren. Het complex bestaat uit vier vleugels met verdiepingen die vanuit één centrale ruimte in de gaten gehouden kunnen worden. Dit type gevangenis is in die tijd ook in Nederland veel gebouwd. Wolvenplein in Utrecht dateert uit dezelfde periode en heeft dezelfde opzet. In ons land zijn deze 19e-eeuwse complexen inmiddels allemaal gesloten, maar Pentonville is nog steeds in functie. Tot 1961 wer-

den hier nog ter dood veroordeelden opgehangen. De laatste executie in Engeland was in 1964 (in Nederland in 1860!). Pentonville is altijd een mannengevangenis geweest met een beruchte reputatie. Het sterk verouderde en overbevolkte complex staat anno nu bekend als gevangenis met de slechtste en gevaarlijkste omstandigheden van Engeland.

Wikipedia geeft ook een lijst met bekende namen die ooit in Pentonville een straf hebben uitgezeten. Hieronder de dichter Oscar Wilde, voetballer George Best en een groot aantal popsterren, zoals Boy George, George Michael e.a. Dronkenschap, drugs en geweld waren hier meestal de fatale delicten. John Healy staat er niet bij, waarschijnlijk niet bekend genoeg.

Prompt Corner Café

Dat ik iets over Prompt Corner Café zou aantreffen had ik niet verwacht, maar ik kwam toch aardige dingen tegen. Dat had meer te maken met de schrijver George Orwell dan met de schaker en ex-crimineel John Healy, maar toch.

In Hampstead, Noord Londen, op de hoek van South End Road en Pond Street, huidig adres 1 South End Road, was in de jaren 1930 een boekwinkeltje waar George Orwell, de be-

HM Prison Pentonville today

roemde schrijver van '1984', een tijdje had gewerkt. Kort na de oorlog moet in het pand het genoemde koffiehuis zijn begonnen. Op een persoonlijke website van ene W. kwam ik een foto tegen uit 1950 van het koffiehuis met nuttige informatie. W. schrijft: *My father used to go there to play chess against the old Russian exiles who used the place as their club house.* Aha! Op een buurtsite haalden mensen fijne herinneringen op aan het koffiehuis, waar blijkbaar veel artistieke-lingen en in de jaren '60 en '70 mensen

uit de alternatieve hoek kwamen. Een journalist van de New York Times, die in 1984 op zoek was naar sporen van George Orwell, vertelt dat er toen een pizzeria in het pand zat en dat op de muur een plaquette was aangebracht ter herinnering aan de beroemde schrijver. Die pizzeria schijnt er vrij lang gezeten te hebben, maar sinds kort zit er een Belgische broodwinkel. Het pand staat op een leuke plek aan een levendig pleintje (the green) met veel horeca.

De mooiste vondst op het web was

echter een foto van het interieur uit 1970, mét koffiehuischakers! Wel een Getty foto, dus redactie: als deze Balans op het web wordt gezet, dan beter deze foto weglaten (KV).

Het bijschrift:

Patrons of the 'Prompt Corner' cafe in Highgate enjoy a coffee and a game of chess, London circa 1970. Prompt Corner was formerly a bookshop owned by Author George Orwell.

Wat lees je?

Aflevering 7 - Daniël Wendt

Door Timo Können.

Ook Daniël Wendt, een van de post-corona-aanwinsten van de club, blijkt weer een verwoed lezer. “Maar erg veel kom ik de laatste tijd niet aan boeken toe,” zegt hij. “Tien weken geleden ben ik vader geworden van een dochter. Voor de tweede keer, na dertien jaar.”

Gefeliciteerd! En is het dan de tweede keer anders dan de eerste keer?

De eerste keer was meer overweldigend. Als je het nog niet hebt meegeemaakt, is het moeilijk je voor te stellen hoe het is om een kind te hebben en hoeveel tijd en energie het kost. Ik was enorm aan het omschakelen. Nu vind ik het zorggedeelte veel meer vanzelfsprekend en heb ik meer ruimte in mijn hoofd om het ten volste te ervaren. Met mijn oudste dochter, die een andere moeder heeft, heb ik ervaren hoe snel het allemaal gaat. Ze is bij wijze van spreken van het ene op het andere moment dertien geworden. Deze keer wil ik al die verschillende fases bewuster beleven, de ervaringen koesteren. Beide keren hoopte ik trouwens op een meisje. Dat is dus weer gelukt, haha.

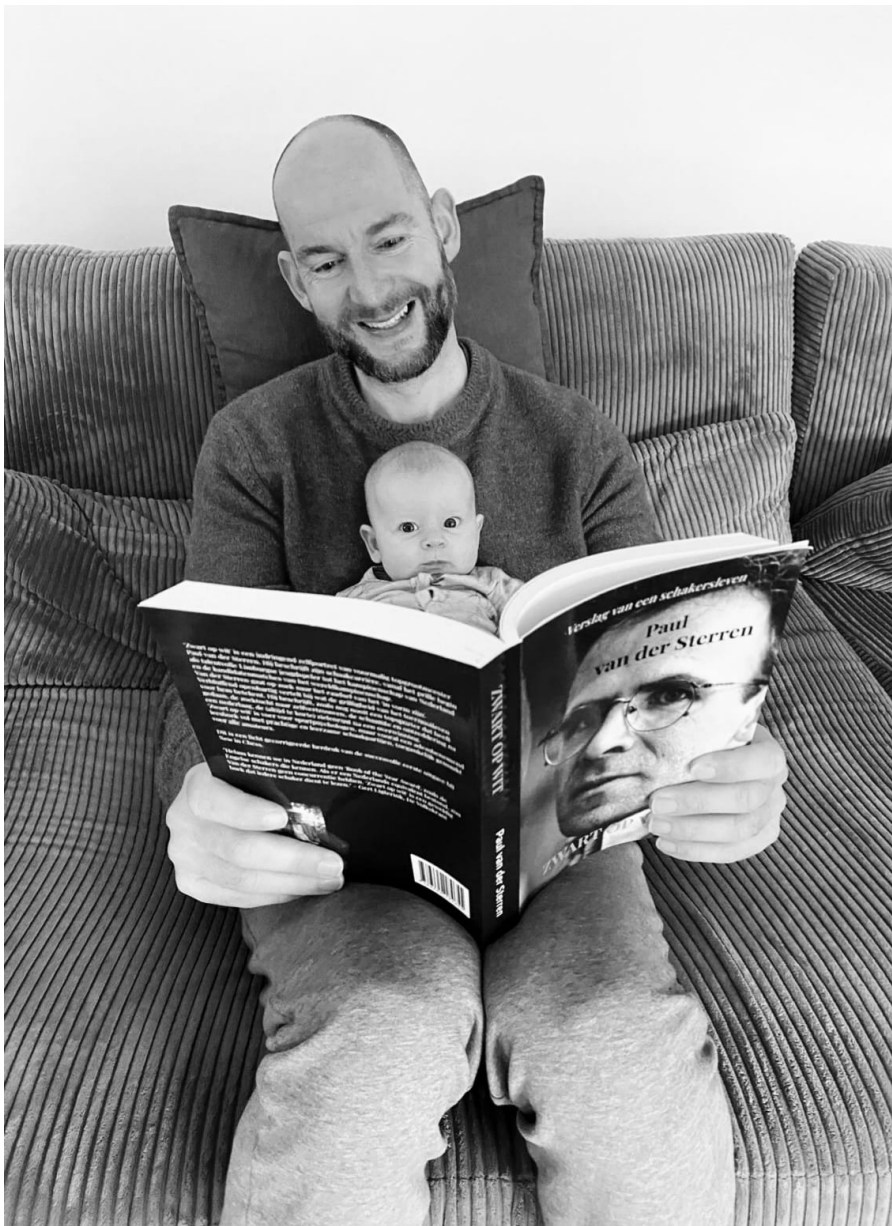
Waarom liever een meisje?

De energie van jongens vind ik in-

gewikkeld, ze zijn lastiger en onstuimiger. Als ze ruzie hebben kunnen er klappen vallen. “Misschien stelt de kosmos me deze keer wel op de proef met een onuitstaanbaar hyperactief jongetje”, hield ik mezelf dus maar voor toen mijn vriendin zwanger werd. Meisjes zijn meer beschouwend. Rustiger van buiten, complexer van binnen. Wat natuurlijk op een andere manier weer ingewikkeld kan zijn.

Ben je op het moment toch nog bezig in een boek?

Ja, in *Zwart op wit* van Paul van der Sterren. Een mooi boek met veel leuke verhalen. Hij heeft het in twee helften verdeeld: eerst zijn geleidelijke vooruitgang als schaker en dan de geleidelijke neergang. Ik ben net in het midden, waar de opkomst culmineert in zijn kwalificatie voor de kandidatenmatch tegen Kamsky. Het boek lijkt me ook voor niet-schakers leuk, want het is meer sportpsychologie dan schaken. Het is al uit 2011, maar kwam dit jaar bij mij op de radar omdat het was vertaald en door de Engelse schaakbond werd uitgeroepen tot boek van het jaar. Ik lees het trouwens wel in het Nederlandse origineel. Minpuntje is de hanteerbaarheid, het is groot en dik.

Verder koop ik mijn schaakboeken meestal als e-book. De nieuwsbrief van New In Chess probeert me iedere keer te paaien met een scherp geprijsd ‘e-book of the week’. Dat koop ik dan vaak een beetje op impuls. De ene keer blijkt het een goede keus, de andere keer niet. Het probleem met de eindspelboeken is dat ik me er meer in zou moeten verdiepen, maar het is het laatste wat ik pak. Boeken over tactiek spreken nu eenmaal meer tot de verbeelding dan eindspelstudies.

Ook openingsboeken trekken me meer dan het eindspel. Schaakcoaches zeggen wel altijd dat je niet te veel tijd aan de openingen moet besteden, maar als een clubschaker één ding zeker weet, is het dat hij een opening op het bord krijgt. En hoe vaak wordt een partij niet al in het middenspel beslist? Als er toch een eindspel op het bord komt, moet het maar net een stelling zijn die je hebt bestudeerd. Het rendement van eindspelkennis is niet zo hoog. Maar misschien dat ik er ooit nog een ijverige student van word, als de kinderen groot zijn en het op het werk rustig is.

Schaak je al lang?

Ik kán het al lang. De meester in groep 4, die een enthousiaste clubspeler was, leerde het ons. Hij organiseerde ook schooltoernooien en zorgde ervoor dat er een afvaardiging meedeed aan de lokale schoolkampioenschappen.

In die tijd heb ik veel gespeeld. Toen ging ik naar de middelbare school en kreeg ik andere interesses. Weer later, rond het jaar 2000, ontdekte ik dat je op het internet kon schaken. Ik speelde op uChess, een krakkemikkige site waarop je moest inbellen en die af en toe een paar weken uit de lucht was. Maar het was een openbaring: zoveel verschillende tegenstanders, je speelde zomaar tegen iemand uit Cuba, en zoveel soorten tegenspel.

Het schaakvuur laaide weer op en ik begon ook boeken te kopen. Maar het was mijn studententijd, ik was met meer dingen druk en heb het op een gegeven moment weer losgelaten. Tot een paar jaar geleden, toen ik het schaken op de smartphone ontdekte. Na een tijdje kreeg ik ook weer zin in bordschaak. Toen kwam net de coronapandemie, maar in 2021 kon het weer en ben ik lid geworden van De Rode Loper.

Hoe was de confrontatie met het clubschaak?

Het tempo was erg wennen, want online waren het altijd potjes van vijf of tien minuten. Bluffen, gokken of een zet op gevoel doen vond ik normaal. Nu dachten mijn tegenstanders opeens 25 minuten na om dat af te straffen, dus tja... na een paar partijen had ik wel door dat ik zelf ook meer moest gaan rekenen. Ik merkte

ook dat ik valkuilen had, zoals denken dat een gewonnen stelling zichzelf wel uitspeelt. Nog steeds betrap ik mezelf regelmatig op dat soort valkuilen. Sinds kort ben ik het over een andere boeg gaan gooien. Ik ben bezig iets van een openingenrepertoire op te bouwen en wat meer solide te worden.

Soms moet je bewust iets veranderen om wat je doet fris te houden. Een zijpad: ik ben lang met fotografie bezig geweest, ik vond het leuk op pad te gaan en dan de foto's die ik genomen had na te bewerken. "Leuk als het lukt, prima als het niet lukt" was mijn instelling. Twintig jaar geleden besloot ik dat ik er meer mee wilde doen en ben ik naast mijn baan de propedeuse van de fotoacademie gaan doen. Het was heel intensief, met veel opdrachten. Daarna heb ik drie jaar niet gefotografeerd: alle lol was eraf. Mogen was veranderd in moeten.

Ik kan me voorstellen dat dat soort dingen op meer gebieden speelt. Je ziet het ook in *Zwart op wit*: iemand heeft aanleg, gaat het spel bestuderen, verslaat steeds sterkere tegenstanders... en besluit uiteindelijk beroepsschaker te worden. Dan is hij ervan afhankelijk voor zijn inkomen, hij moet presteren om uitnodigingen voor toernooien te blijven krijgen. Hoe leuk is het dan nog?

En dan was Van der Sterren sterk ge-

noeg om er ook echt van te leven. Stel, je doet er alles voor en bereikt een niveau van 2300-2400. Dan ben je uitzonderlijk goed, je hebt een prachtige rating en toch doe je nog steeds alleen mee voor saus. Ding Liren, een van de allerbesten van de wereld, verdient in een goed jaar 3 ton. Dan kun je beter nummer 106 van de wereld zijn met tennissen. Schaken is prima als hobby.

Lees je ook nog andere boeken dan schaakboeken?

Ik lees altijd verschillende dingen door elkaar: fictie, nonfictie en schaken. De nonfictie varieert erg, het laatste was een boekje met achtergrond bij het conflict tussen Israël en Palestina. Daar wordt zoveel over geroepen en geschreven dat ik de behoefte voelde zin en onzin te scheiden, me een geïnformeerde mening te vormen.

Gaan die boeken vaker over maatschappelijke onderwerpen?

Geschiedenis en Oost-Europa zijn mijn favorieten, liefst in combinatie. Sinds mijn jeugd in de jaren tachtig, de start van de Koude Oorlog, fascineert Oost-Europa me al. Ik heb er mijn hart aan verpand na bezoeken aan Praag en Berlijn kort na de val van het communisme. Als tiener en twintiger maakte ik strooptochten door het voormalige Oostblok, waar landen en steden bezig waren zich-

zelf opnieuw uit te vinden. Het had bijna iets grimmigs; heel ongepolijst en avontuurlijk.

Ik wilde ook de achtergronden kennen. Als twintiger heb ik me het cyrillische schrift eigengemaakt, nu gebruik ik apps om Russisch te oefenen. Mijn vriendin is chef Romaanse talen en ik ben chef lelijke talen, haha. De minder muzikale tenminste.

Is er een verband met je opleiding of werk?

Nee, ik heb Biomedische wetenschappen gestudeerd in Maastricht: hoe werkt een gezond menselijk lichaam in alle facetten en wat gaat er mis als het ziek is. De opleiding zelf was heel leuk en veelzijdig, maar daarna kom je snel in een soort trechter terecht. De volgende stap is een promotieonderzoek, waarin je je vier jaar mag bezighouden met de mogelijke rol van drie obscure eiwitten binnen een obscuur lichaamsproces. Ik vond dat ik daar niet geschikt voor was en heb het roer omgegooid.

In die tijd zocht de politie mensen met een academische achtergrond, om de kwaliteit van de recherche te verbeteren nadat bleek dat het onderzoek van de Schiedammer Parkmoord fout was gelopen door 'tunnelvisie'. Het was een mooie deal: een normaal salaris, terwijl je een complete masterstudie recherchekunde mocht doen. Ik heb me door de selectie we-

ten te wurmen en werk nu al weer een hele tijd in de opsporing. Net als bij academisch onderzoek gaat het erom hoe dingen in elkaar zitten, maar ik mag er ook af en toe een deur bij intrappen. Het is dynamischer.

En van wat voor fictie houd je?

In de Nederlandse taal is Dimitri Verhulst mijn lievelingsauteur. Hij kan jaloersmakend goed schrijven: grappig, scherpzinnig en vermakelijk. Hij is een taalvirtuoos, alles klopt.

Ik lees ook veel uit andere taalgebieden. Een bijzondere roman vond ik *Het achtste leven* van Nino Haratisch-wili. Het is een familiegeschiedenis die zich afspeelt in Georgië, toen dat land bij de Sovjet-Unie hoorde. Het begint bij de Russische revolutie en eindigt met de val van de Sovjet-Unie. De generaties in die familie moeten allemaal een manier vinden om zich te verhouden tot het communistische regime. Sommigen tieren welig, met anderen gaat het minder goed. Je leert veel over de tijdvakken, eigenlijk is het een geschiedenisboek en een roman in één. Ik kan het iedereen aanraden, vooral in je vakantie, want het is 1200 pagina's dik.

Waar ik ook van houd is het werk van Christian Berkel. Hij is een bekende toneelspeler in Duitsland, maar schrijft ook romans. Zoals *Der Apfelbaum*, een deel uit een familiegeschiedenis die in het vooroorlogse Berlijn

begint. De moeder van de verteller moet als Joodse dealen met het vijandige klimaat van de jaren dertig. Ze overleeft met kunst- en vliegwerk de oorlog. Hetzelfde geldt voor de vader, die een tijd in Russische gevangenschap zit. Hun kind groeit als product van getraumatiseerde ouders op in de puinbak van het naoorlogse Berlijn. Het boek loopt door tot in de ja-

ren zestig en zeventig. Het laat zien hoe de oorlog in al die jaren en generaties doorwerkt.

Met familiegeschiedenissen in het voormalige Oostblok kan ik blijkbaar uit de voeten. En dat terugkijken van de geschiedenis vormt eigenlijk wel een mooi contrast met het vooruitdenken van het schaken.

Oplossingen Eindspelrubriek

Aflevering 7 - Puzzels op p. 29

Door Roel de Lange.

werpen: Het Spectrum 1983, p. 55.

Stelling 1

Wit houdt remise met **68.** ♖e1! ♗h3
(68... ♗f3 69. ♖d1 ♗g3 70. ♖e1=)
69. ♖g3!!

En hoe zwart ook slaat, het is pat.
Van der Pol – Pollmann, DRL 2 –
BSG 2, 4 december 2024, stelling na
67... h×g2. In deze stelling gaf wit
op.

Stelling 2

40. ♗b8!! ♗×b8 **41.** ♗e5 g6
42. ♗d6 ♗f4 **43.** ♗c7 g5 **44.** ♗×b8
g4 **45.** d6 g3 **46.** d7 g2 **47.** d8 ♖
g1 ♖ **48.** ♖d6+-.

In de partij *Kasomoulis -- Regeling*,
Rode Loper intern 11 december 2024
ging het anders: wit speelde 40. d6
en na veel verwickelingen eindigde de
partij in remise.

Stelling 3

1. ♗h7! (1. g6? ♗h6 2. g8D ♗f6 en
remise) en de pion loopt ongehinderd
door.

Roycroft 1975, te vinden in: Euwe /
Van Wijgerden, *Het eindspel 2A*, Ant-

Stelling 4

1. a5 ♗f8 **2.** ♗d5 ♗h6 **3.** g5!
(3. ♗d4 ♗f4 **4.** a6 ♗b8) ♗×g5
4. ♗e4!!+-

Otten (1892), te vinden in: Euwe /
Van Wijgerden, *Het eindspel 2A*, Ant-
werpen: Het Spectrum 1983, p. 55-
56.

Stelling 5

51... ♗×c1! **52.** ♗×c1 d2 **53.** ♗d1
♗d3 **54.** h7 e3 (55. h8 ♖ e2 is mat)
0:1

Jan van Eck – Roel de Lange, Open
kampioenschap van Utrecht 2017.

Stelling 6

1... ♗b7 **2.** ♗g3 ♗f5 **3.** ♗h4 ♗g6
4. ♗g4 ♗c8 **5.** ♗f3 ♗b7 **6.** ♗e3
♗f5 **7.** ♗d4 ♗e6 **8.** ♗e5 ♗f5
9. ♗c5 ♗e6 1/2: 1/2

Studie van A. Chéron, zoals weergege-
ven in Stelling 9.18 uit De la Villa,
100 Endgames You must Know, 5e
druk Alkmaar: New in Chess 2018,
p. 119.

Stelling 7

Anish Giri — Gawain Jones, Chessable Masters (rapid), ronde 4, 19 mei 2022, stelling na zet 52. ♖b6. Zwart is reddeloos verloren, zoals bleek na Jones'

52... ♖c8 53. ♔d6 ♔d3 54. ♔g3 ♔e4 55. b5 a×b5 56. c×b5 ♖d7 57. a6 b×a6 58. ♖×a6 ♖e6 59. b6 ♖f7 60. b7 1:0

Na 52... ♔e4 wint 53. b5! a×b5 (53... ♔d3 54. ♖×b7 a×b5 55. c×b5+.) 54. c×b5 ♖e8 55. ♔g7 ♖f7 56. a6+-. Varianten in Karsten Müller & Jerzy Konikowski, *Endspielzauber*, Eltmann: Joachim Beyer Verlag 2023: p. 140 en 193-194.

Stelling 8

Anton Korobov — Praggnanandhaa Rameshbabu, Helsingør 2019, *Informator/Chess Informant* 141/183, stelling na zet 46 van zwart. Vervolg:

47. ♔g6 (?) a4 48. ♔d3 ♖a5 49. ♖e3 a3 50. ♖d2 ♔b3 51. ♖c1 ♖b6 0:1

Tomislav Paunovic geeft in zijn analyse in de *Informator* al aan dat zwart na 47... a4 op winst staat, en dat daarom 47. ♔d3 beter was geweest. Karsten Müller & Jerzy Konikowski, *Endspielzauber*, Eltmann: Joachim Beyer Verlag 2023, p. 232 geven zonder verwijzing naar de *Informator*

vrijwel dezelfde varianten, na 47. ♔d3: 47... ♖a4 48. ♖c5 en nu:

1) 48... ♖b3 49. ♔c4 ♖b2 50. ♔×a2 ♖×a2 51. ♖d6 en beide spelers gaan een dame halen;

2) 48... ♖a3 49. ♖d6 ♖b2 50. c4 ♖c3 51. c5 ♖×d3 52. c6 ♔d5 53. c7 ♔b7 54. ♖×e6 a4 55. ♖f7 a3 56. e6 a2 57. e7 a1 ♚ 58. e8 ♚=

Stelling 9

Mollov — Kerchev, Sofia 1988, zoals weergegeven in *Van Perlo's Endgame Tactics*, 4^e druk, Alkmaar: New in Chess 2014, nr. 847 (p. 357):

1. ♔a4 ♔c4 2. ♖d6 ♔b5 (Hoopt op pat) 3. ♔b3 ♔c4 4. ♔a2!! ♔b5 5. ♔d5 ♔c4 6. ♔b7 ♔e2 7. ♖c6 1:0

Stelling 10

Boris Gelfand — Wang Yue, Sochi 2008, na zet 44. h4. Vervolg:

44... ♔d1!! 45. ♖d6 (45. ♖b6 h5! 46. ♖×b7 c5+ (46. ♔d3 ♖e6 47. ♔e4 ♖d6 48. ♔g2 ♔e2 49. ♔e4 c5 50. ♔c2 a3! 51. b×a3 c4)) 45... h5!

En er is een zetdwang ontstaan waarover Gelfand schrijft: wat je ook zet, het witte fort stort in. Boris Gelfand, *Technical Decision Making in Chess*, Glasgow: Quality Chess UK 2020, p. 55-57. Een aanrader vanwege de fan-

tastisch uitgebreide analyse die Gel- f-pion kan doorlopen.
fand geeft van deze hele partij.

Stelling 11

Hing Ting Lai — Kasimdzhanov,
Duitsland 2024, zoals weergegeven in
de rubriek *The Killer Blow* van Ja-
cob Aagaard, *New in Chess* 2024/5,
p. 35. Na **1... ♙h5!!** gaf wit op.
De pointe is dat als wit **2. h4** speelt,
zwart antwoordt met

2... g4!! 3. ♙xg4 ♙xg4 4. h5 f3
5. h6 ♙f5 6. h7 ♙xh7 7. ♖h3 en de

Stelling 12

1. ♙g8! ♜b2! 2. ♙b3!! ♜xb3 3. ♜a8

De zwarte koning zit gevangen in een
matnet.

3... ♖xa4 4. ♖b6# **1:0**

Studie van Gurvich 1938, zoals
weergegeven in Jan Timman, *100*
Endgame Studies You Must Know,
Alkmaar: *New in Chess* 2024, p. 78-
79.

Oplossingen Rode Lopers combineren

Aflevering 48 - Puzzels op p. 21

Door Peter Das.

Stelling 1

David Koole
 Marcel Scholten

KNSB-competitie, DRL 1 – Paul Keres 5, 23 november 2024.

Zwart staat een stuk voor, maar lijkt nu een van beide lopers te gaan verliezen. Toch niet. Met **1... ♖c4!** behoudt zwart zijn materiële voor­sprong omdat de pion op *h2* gepend staat. **2. ♜xe1 ♗xb3.**

Stelling 2

Thailo van Ree
 Gerben van Pel

SOS-competitie, DRL 1 — En Passant 1, 11 december 2024.

1. ♜xg7+! ♗xg7 2. ♜g4+ ♗h8 3. ♜f5 met mat op de volgende zet.

Stelling 3

Hendrik Aldenberg
 Bert Kieboom

SOS-competitie, DRL 2 — BSG2, 4 december 2024.

Dhr. Kieboom was al eerder in de

partij tamelijk opzichtig in de fout ge­gaan, maar hier maakte hij het met de zet **... ♜d8–d5** nog bonter. Hen­drik ziet de blunder uiteraard met­een, neemt nog een half minuutje om alles te dubbelchecken en speelt dan **1. ♜xd5!** Er wordt nog **1... exd5 2. ♗xc5+** gespeeld, maar dan vindt de zwartspeler het genoeg en geeft op.

Stelling 4

Peter Thijssen
 Jacco Vermeulen

Interne bekercompetitie, SV Gardé, 3 december 2024.

Wit heeft zojuist **♜c4–c7** gespeeld en zal zich voor zijn kop geslagen hebben dat hij niet gewoon paarden heeft ge­ruild met **♜xd4**. Blijkbaar had hij een bekend matpatroon over het hoofd gezien: **1... ♗f3!** en vluchten kan niet meer (in verband met het op han­den zijnde **2. ♜h2#**).

Stelling 5

Henk van Lingen
 Arnold van Gelder

Interne competitie Rode Loper, 11 december 2024.

1... ♗e2+!

Deze zet valt al vrij snel op, maar het

is minder makkelijk dan het op eerste gezicht lijkt. Wit mag niet slaan, maar Henk deed het wel: 2. ♖×e2??, waarna 2... ♗×h2+ 3. ♘f1 ♗h1# volgde. Het is een stuk meer gepuzzel na

2. ♘f1 ♖×h2 3. f3

Nu moet zwart 3... ♘e3 of 3... ♘g3 vinden. Volgens de engine zijn beide zetten exact even sterk, maar voor het mensenoog (tenminste voor dat van mij) is de eerste optie een stuk overzichtelijker en daarmee beter. Na 3... ♘e3 dreigt de toren mat op h1. Wit kan dit alleen oplossen met

4. ♗d4+ ♘×d4 5. ♖×e3 ♘×c2

en zwart komt een vol stuk voor. Het zwarte paard staat wel wat opgesloten, maar daar komt hij met wat hulp van zijn toren wel uit. Na 3... ♗g3 lijkt wit met stukwinst weg te kunnen. Het is vanuit de beginstelling lastig te zien of de witte koning nog in zijn kraag gevat kan worden, maar dat blijkt wel het geval. Ik geef een variant. Er zijn nog wat zijlijntjes, maar die komen er meestal op neer dat wit veel materiaal moet offeren om in leven te blijven. 3... ♗g3 4. ♘×e2 ♖×g2 5. ♘e3 ♗g5+! 6. ♘d4 ♖d2+ en wit verliest zijn dame.

Stelling 6

- Simon van Dijk
- Daniel Weise

Interne competitie Rode Loper, 10 september 2024.

commentaar van Simon zelf: wit heeft hier maar één goede weg naar stukwinst en die weg loopt door een mijnenveld. Eén misstap en de witte stelling ontploft. 1. ♖×e8 Eerst een setje torens eraf om geintjes met ♘f3+ en ♘×e1 te voorkomen.

1... ♖×e8 2. ♘×c5 (eerst 2. ♗×b7 om daarna het paard te pakken werkt niet in verband met 2... ♗×b7 3. ♘×c5?? ♘h3+ 4. ♘f1 ♗h1#) ♗×g2 3. ♗f5!

De enige zet die tot voordeel leidt. (3. ♘×g2?? ♗c6+ 4. ♘e4 f×e4+)

3... ♗c6 4. ♗×g5 ♗h1 5. f3 ♗×f3 6. ♗d5+

Dit was de enige manier om levend uit het mijnenveld te ontsnappen. Maar dat moet je wel allemaal zien... Helaas week wit al op zet 2 van de winnende variant af (na torenruil volgde 2. ♗d5+ ♗×d5 3. c×d5 en na een tijdnoodpuinhoop werd het remise.

